

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการอนุรักษ์สัตว์น้ำของชุมชน
ริมทะเลสาบคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นางจันทรา ธรรมจันทร์

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์

บทคัดย่อ

การศึกษา “ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการอนุรักษ์สัตว์น้ำของชุมชนริมทะเลสาบคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่” เป็นการศึกษาบริบทชุมชนภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความหลากหลายของสัตว์น้ำ และการอนุรักษ์สัตว์น้ำริมทะเลสาบคอยเต่า เพื่อศึกษาถึงภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ก่อนและหลังการสร้างเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก

ผู้วิจัยเริ่มการศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ชาวประมงผู้สูงอายุ โดยศึกษาข้อมูลด้านความหลากหลายของสัตว์น้ำ โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มเพื่อสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแยกเป็นหมวดหมู่ จัดแฟ้มข้อมูลแล้ว นำมาตีความเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของโครงการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในอดีตชุมชนริมทะเลสาบคอยเต่ามีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งประชาชนได้ตั้งรกรากเป็นเวลายาวนาน มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง หลังการสร้างเขื่อนภูมิพลทำให้อาชีพประมง เพื่อการยังชีพเปลี่ยนเป็นการทำประมงน้ำจืดเพื่อการค้า แต่ความสัมพันธ์ระบบเครือข่ายส่งผลต่อองค์ความรู้ ภูมิปัญญาในการจัดการความหลากหลายของสัตว์น้ำ และสืบทอดทางปัญญาของการอนุรักษ์สัตว์น้ำยังคงมีอยู่

2. ภูมิปัญญาการจัดการความหลากหลายของสัตว์น้ำของชุมชนแห่งนี้ เป็นการจัดการเชิงผสมผสานระหว่างการใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมกับสมัยใหม่ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

3. องค์ความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ บิดามารดา ผู้อาวุโส คนของรัฐ ผู้ที่มีความรู้ทางด้าน การจับสัตว์น้ำที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากสัตว์น้ำแต่ละประเภท การเรียนรู้ชนิดของสัตว์น้ำ วิธีการจับสัตว์น้ำ แหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ วิธีการนำมาใช้ประโยชน์ วิธีการแปรรูปทางสัตว์น้ำ ผ่านการสังเกต การทดลอง การเลือกสรรและสังสมสืบทอดสู่คนรุ่นลูกรุ่นหลาน เพื่อแก้ไขปัญหาสัตว์น้ำสูญพันธุ์ ทำให้การรักษาสัตว์น้ำยังคงดำรงอยู่ในชุมชนแห่งนี้

4. แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาด้านการจัดการความหลากหลายของสัตว์น้ำในชุมชนริมทะเลสาบดอยเต่า พบว่า หน่วยงานของรัฐจะต้องให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมเชื่อมโยงให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านการอนุรักษ์สัตว์น้ำให้กับคนรุ่นใหม่ ยกย่องผู้ที่ได้ทำการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างจริงจัง จริงใจ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางด้านภูมิปัญญาแก่เด็กและเยาวชน

Independent Study Title Local Wisdom in Aquatic Animal Conservation of the Doi Tao Lake Rim Communities, Chiang Mai Province

Author Mrs. Chantra Thummachan

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

Independent Study Advisor Assoc. Prof. Dr. Anurak Panyanuwat

ABSTRACT

The objectives of this research on “Local Wisdom in Aquatic Animal Conservation of the Doi Tao Lake Rim Communities, Chiang Mai Province” were to study the community context of the local wisdom concerning with the management and conservation of various aquatic animals around the Doi Tao lake rim, the local wisdom involved in the aquatic animal conservation before and after the construction of Bhumipol Dam in Tak Province.

Data were collected through key informants, using participant and non-participant observations, interviewing and focus group discussions.

The collected data were analyzed by categorizing into group, and interpreting in order to respond to the objectives of the research.

The results of this research were as follows:

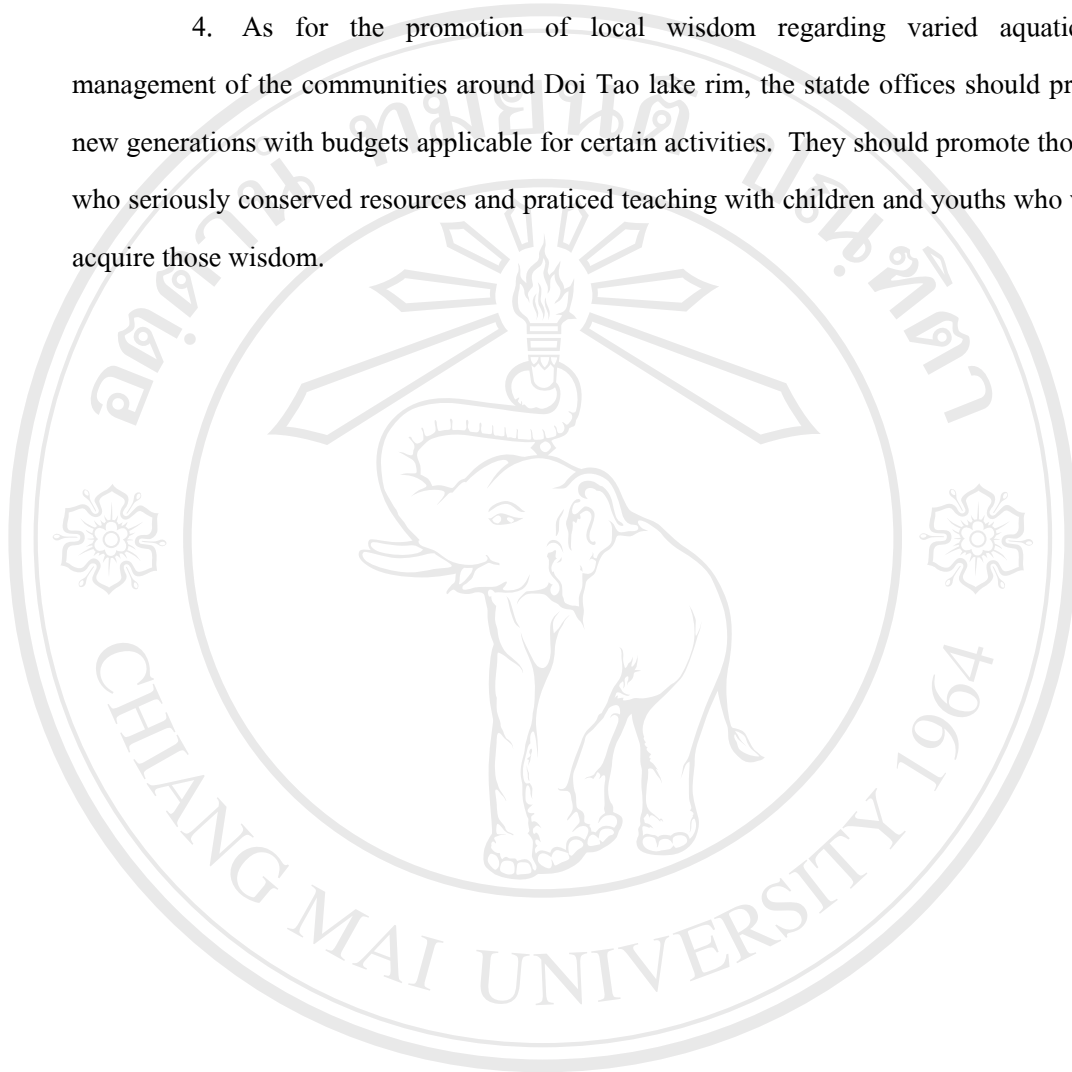
1. In the former days, the communities settling around Doi Tao lake had rich natural resources, with their unique culture and tradition. When the construction of Bhumiphol Dam was finished, fishing conducted for personal consumption was turned into the commercial purposes. However, local wisdom regarding water creature management have been brought down from generation to generation among relative network.

2. Local wisdom as stated above showed the integration of traditional wisdoms and modern wisdoms that supported daily way of living.

3. The local wisdoms brought down from former generations and from state officers regarding catching aquatic animals, utilizing and preseving them had already been tested,

observed, selected and put together before transferring aquatic animals, from one generation to the others. The problems were solved while the existence was evidenced in the communities.

4. As for the promotion of local wisdom regarding varied aquatic animal management of the communities around Doi Tao lake rim, the state offices should provide the new generations with budgets applicable for certain activities. They should promote those people who seriously conserved resources and practiced teaching with children and youths who wished to acquire those wisdom.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved